

**Fratris Francisci Cordubensis Ordinis minorum regularis
obseruantiae, à confessionibus serenissimae reginae
Bohemorum, olim uerò prouincialis ministri prouinciae Sancti
Iacobi in Hispania, Sermo habitus Francofordiae in
solenniitate omnium Sanctorum, coram serenissima
Bohemorum regina, quo, expresso Dei verbo ostenditur, quae
sit methodus ad fidei controuersias componendas.**

<https://hdl.handle.net/1874/402180>

4
FRATRIS

FRANCI

SCI CORDVBENSIS ORDINIS
Minorum regularis obser-
uantiae, à confessionibus serene-
nissimæ REGINAE Bohemorum,
olim uerò prouincialis ministri
prouinciæ Sancti Iacobi in
Hispania,

SERMO

*Habitus Francofordiæ in solenni-
tate omnium Sanctorum, coram
serenissima Bohemorum REGI-
NA, quo, expresso Dei uerbo, or-
stenditur, Quæ sit methodus ad fi-
dei controuersias componendas.*

Cum Cæsareæ Maiestatis Priuilegio,
& Consensu Metropolitanæ.

FRANCOFORDIAE.

Anno salutis M. D. LXII.

Acra Cæsarea Ma-
iestas, dominus no-
ster clemētissimus,
benignē, at seriō
quidem & expressē
iniungit & mandat
heredibus quōdam

Christiani Egenolphi, ut Concionē
quam habuit nuper in festo omnium
sanctorum coram Serenissima Ro-
manorum & Bohemiæ &c. Regina
in hac Imperiali ciuitate Francofor-
dia ad Moganum honorabilis ac re-
ligiosus frater Franciscus Corduben-
sis, typis excudāt, omni tergiuersatio-
ne uel excusatione postposita. Hęc
enim est expressa Cæsareæ suę maie-
statis mens atq; uoluntas. Decretum
per Cæsaream Maiestatem, die quar-
ta mensis Decembris, Anno Domi-
ni millesimo, quingentesimo, sexage-
simo secundo.

t
V. Seld.

vv. Singkhmoser.

HABES HIC CANDI-

DE PIE QVE LECTOR QVA
tuordecim assertiones, quibus facile
erit unicuiq; dignoscere: Quæ sit uera
& Apostolica doctrina: & cui Con-
cionatori, sine ulla cunctatione
habenda sit fides, &c.

- I. Beatitudinis præmium pauperibus spiritus
propositum, omne desiderium euacuat.
- II. Paupertas spiritus, hoc est, humilitas & uã
am sternit ad fidem, & fidem illibatam cõ
seruat, &c.
- III. Non omnibus credendum est, maximè super
bis, &c.
- IIII. Exemplo Diui Pauli, in controuersijs fidei,
concionatores debent humiliter Ecclesiã
am consulere.
- V. Euangelicam doctrinam, quam doctor gen
tium prædicabat, cum Ecclesiã contulit.
- VI. Ideo patres de sua doctrina Paulus consu
luit, ut illa apud gentes obtineret autori
tatem.
- VII. Prædicatoribus Euangelicis, sicut et Paulo,
iniunctum est à Deo præceptum, de con
serendo cum Ecclesiã Euangelio.
- VIII. Vnaquæq; Ecclesiã in fidei controuersijs
concilium tenetur consulere.

- IX. Ei qui Euangelium prædicat cum patribus
non collatum, minimè est credendum.
- X. Paulus auctoritate patrum doctrinam, quam
prædicabat, munivit.
- XI. In controuersijs fidei ad illam Ecclesiam
est recurrendum, à qua cœpit propagari
Euangelium.
- XII. Gloriæ mundanæ appetitus, fidei confes-
sioni aduersatur.
- XIII. Opera iustitiæ ad uitam fidei sunt necess-
saria.
- XIIII. Beatitudo bonorum operum est mer-
ces.

SERMO IN SOLEN

NITATE OMNIUM

Sanctorum.

VIDENS IESVS TUR-
bas, ascendit in mōtem,
& cūm sedisset accesse-
runt ad eum discipuli e-
ius, & aperiens os suum

docebat eos, dicens: Beati pauperes
spiritu, quoniam ipsorum est regnū
cœlorum, Matthēi 5.

*Beatitudinis præmium pauperibus spiritu
propositum, omne desiderium
euacuat.*

Plentissimus & misericors dominus
ut ad obseruantiam suorum man-
datorum homines illiceret, ut inde eos
ad beatitudinem æternam pertraheret,
nouum modū legem ferendi seruauit.

Chrysof. Christus doctrinā suam non *Super*
sub specie mandatorū atq; exhortatio- *Matth.*
nis inducit, sed sub præmijs beatitudi- *cap. 5.*
num, ut scilicet sermonem ipsum faciat
gratiosorem, & stadium doctrinæ suæ *1. ad Cor.*
cunctis recludat. Ad idē Paulus Aposto- *rinthios*
lus: Nescitis quòd hi qui in stadio cur- *cap. 9.*

runt, omnes quidem currunt, sed unus
accipit brabium: sic currite ut compre-
hendatis. Omnis enim qui in agone cō-
tendit, ab omnibus se abstinere, & illi
quidem, ut corruptibilem coronam ac-
cipiant, nos autem incorruptam. Ut
autem exemplo suo, fideles ipsos, ad fi-
dei certamen attraheret, continuo sub-
iecit: Ego igitur sic curro, non quasi
in incertum: sic pugno, non quasi aë-
rem uerberans. Obserua, quòd, Chri-
stiana religio stadio, in quo certant ath-
letæ, non immeritò assimilatur. Differt
tamen, quòd in Olympico stadio o-
stendebatur temporale brabium, sed
in Ecclesiæ stadio uictoribus præmi-
um æternum proponitur. Ut ergo bo-
norum cœlestium, homines amore fla-
grantes, in huius uitæ certamine, con-
stanter aduersa subirent, hæc præmia
beatitudinum, uelut in teatro propo-
suit, dicens: Beati pauperes spiritu, quo-
niam ipsorum est regnum cœlorum.
A seculo non est auditum, temporale
regnum propositum esse stadij curso-
ribus, & tamen nec oculus uidit, nec
auris audiuit, nec in cor hominis ascen-
dit, quod suis fidelibus legitimè cer-
tantibus,

tantibus, magnificentissimus Dominus repromittit, dicens: Beati pauperes, &c. non comitatum, non ducatum, non regnum, non denique imperium terrenum, sed beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum: uerè beati sunt, qui tali donantur brabio, uerè beati, quoniam omnium bonorum sufficientia ditescunt. Beatitudo enim status est omnium bonorum aggregatione perfectus, æterna stabilitas, gaudium perenne, præpes corona, & permanens in æternum felicitas. Tale quidem est præmium, qualis ille est qui proposuit: tale, ut omnium hominum appetitum in sui desiderium inclinet. Augustinus: Beati omnes esse uolunt, imò sic est creaturæ rationali insitus appetitus beatitudinis, ut nullus omnino sit, qui beatitudinem non desideret, nullus sit, qui non detestetur miseriam. Nihil aliud appetitum explet, nihil faciat, præter beatitudinem, ut uerè sit dictū: Replebimur in bonis domus tuæ. Et satiabor cum apparuerit gloria tua. In rebus enim creatis augetur libido, appetitus crescit,

*De Trin.
lib. 13. ca.
p. 4.*

Psal. 16.

incitatur auiditas, & nunquam conquie-
scit homo. Adeò enim generosus est,
quia ad Deï imaginem factus, ut ipsius
Augusti. Dei sit capax, & nulla re alia satiari pos-
libro 13. sit. *August.* Quia fecisti nos Domine ad
Conf. ca. te, inquietum est cor nostrum, donec re-
22. quiescat in te. Hinc illa uox est Alexan-
Libro 1. dri Magni: Eu me miserum, quòd nec
Conf. ca. uno potitus sum mundo. Vasa capacis-
pite 1. sima sumus, reprobì quidem iræ, electi
ad Rom. misericordiæ, illa in contumeliam, hæc
cap. 9. autem sunt in honorem perfecta. Vasa
sumus: sed uideamus qualem infunda-
mus liquorem, non insipidum, sed suas-
uem: non amarulentum, sed dulcissimū:
non uilem, sed preciosissimum: ut cum
uentum fuerit ad cellarium æternæ glo-
riæ, pro uasis capacitate cœlesti replea-
mur beatitudine, fugiamusq; æternum
supplicium, simus denique quale illud
uas electionis. Ecce quo replebatur li-
2. ad Ti- quore: Bonum certamen certauì, cur-
moth. 4. sum cōsummaui, fidem seruaui, reposita
est mihi corona iustitiæ. Hunc pre-
ciosissimum liquorem propinat nobis
omnibus Christus, dicens: Beati paupe-
res spiritu, quoniam ipsorum est regnū
cœlorum. Ipsorum, inquit, non super-
borum,

borū, hos enim manet æterna gehenna, *Augusti.*
ubi nunquā deficiunt tortores, ubi fle- *Enchiri.*
tus ex fumo maximus: ubi fridor den- *cap. 25.*
tiū continuus: ubi cū in damnatis ad-
huc appetitus uigeat beatitudinis, hoc
ad cumulum damnationis eorum acce-
dit, quòd frustratos à suo desiderio se-
uident, ubi cū beatitudinem non desi-
derare nō possint, & de ea omnino de-
sperent carentia felicitatis æternæ (quā
pœnam damni uocant theologi) supra
modum eos ipsos torquet.

*Paupertas spiritus, hoc est, humilitas, & ui-
am sternit ad fidem, & fidem illiba-
tam conseruat.*

BEati pauperes spiritu, &c. Beatitu-
dinis ineffabile præmium illis est
dūtaxat promissum, qui humilitate pro-
funda perarmantur contra superbiam.
Hoc opus, hic labor est: qui enim in hoc
certamine, radicem omnium malorum,
funditus non cōtendit euellere, frustra
contra alia uitia laborat. In hoc autem
ratio ueræ humilitatis consistit, ut om-
nis factura à suo conditore, quicquid *2. ad Co-*
habet, se habere cognoscat. Non enim, *rinth. 3.*
ut dicit Apostolus, sufficientes sumus

cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. Laetatori igitur omnium bonorum pro beneficijs collatis gratias immortales agamus, & immensa quæ accepimus dona, ex ipso datore pensemus, illa sicut par est æstimemus, & nos ipsos parvipendamus. Contra humiles non preualent inimici, quoniam misericors Dominus eos de stercore subleuat, uires & omnem sufficientiam, qua acerrimum hostem, superbiam, eneruare possint, suppeditat, & tandem eis ipsis, quoniam legitimè certauerunt, dicit: Beati pauperes, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Iam si fide Deum cognoscimus, & fide tenemus firmiter nos ad eius imaginem factos, & fide non dubitamus sufficientiam nostram à Deo esse, sine fide uerum humilem esse, est proculdubio impossibile. Quod si fide, quod sumus librantes, deum nobis contulerimus, cum nihil ponderis in nobis inuenire possimus, fieri non poterit, quin uerè humiliemur. Hoc enim est quod regius psalter dicebat: Credidi, propter quod locurus sum, ego autem humiliatus sum nimis. Chryso.

sofo. Qui hæc non intelligunt, uersum
malè cohærere putant: uerùm si nos i-
dem sentiremus de Deo, quod Dauid,
nullus esset ex nobis, qui non & ipse
de se clamaret: Ego autem humiliarus
sum nimis. Etenim quisquis indicibi-
lem Dei maiestatem oculo cordis
contemplatur, & cognoscit Deum ho-
mine tantò sublimiorem, quantò cœ-
lum formica sublimius, nimirum si stu-
pescat intra se, & dicat: Ego autem hu-
miliatus sum nimis. Vnde & Abraham *Genesis*
in comparatione Dei terram se esse ac *cap. 18.*
cinerem uidebat, dicens: Ego autem
sum terra & cinis. Contrà superbi De-
um non cognoscunt, neq; semetipsos,
quid sint, sciunt: quo pacto enim qui
non antea agnoscit opificem, agnoscet
seipsum esse figmentum? quia enim ne- *Ecclesia.*
scitur Dominus, nascitur superbia: id *cap. 10.*
quod attestatur scriptura, dicens: In-
nitium superbiæ est nescire Deum,
desciuit enim à factore cor eius. Tan-
tum Chrysostomus. Hinc & doctor
gentium clamabat: Arma militiæ no- *2. ad Cor.*
stræ non carnalia sunt, sed potentia *cap. 10.*
Deo, ad destructionem munitionum,
confilia

De Gen.
contra
Manich.
libro 2.
cap. 8.

De Ciui.
Dei li. 9.
cap. 20.

consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectū in obsequium Christi. Et beatus Augustinus: Mater hæreticorum est superbia. Hinc etiam Christus redemptor noster, sanctam humilitatem commendans, dicit: Beati pauperes spiritu. Sine humilitate namq; fides languescit, fouetur superbia, uitia siluescunt, & scientia inflat. Augustinus: Demones à scientia sunt dicti, qui cum careant humilitate, in superbia & inflatio ne persistunt. Humilitatem igitur amplectamur, qua munitionum consilia (quæ contra Dei scientiam, hoc est, contra fidem insurgunt) labefactemus: humilitate in obsequium fidei intellectū captiuemus, & in rebus fidei proprio non innitamur iudicio.

*Non omnibus credendum est, maxime
superbis.*

CVM in nostra potestate sit credere, uitium est omni credere, & peccat qui credit nulli. Nec enim si uitium non esset, aut si in nostra potestate non esset, sapiens diceret: Qui citò credit,
leuis

leuis est corde: ubi enim peccatum est, uoluntas non liberatur à noxa. Augustinus inquit: Quid est credere, nisi consentire uerum esse, quod dicitur? Consensio autem utiq; uolentis est, profectò fides in potestate est. Vnde licet intellectu ad actum credendi cõcurrat, quia tamen uoluntas imperat ipsum actum, principalius quàm intellectus cõcurrit. Ratione igitur est moderanda uoluntas, ita ut cui oportuerit, & ut oportuerit credamus. Quamuis enim inter alia charitatis encomia, quæ Diuus Paulus commemorat, sit unum, quòd omnia credit, nunquam tamen charitati hãc leuitatem inussit, quasi ipsa, quod absit, omnibus sine discretionem crederet: nec enim charitas leuis est, inanis aut minus constans, ut sine delectu, fidem habeat quibuscunq; quod si in credibilibus, quæ ad humanum conuictum spectant, uituperabile est omnino credere, quàm execrabile, quàm impiũ, quàmque sacrilegum in his erit, quæ ad religionem pertinent credibilibus. Hæc enim credibilia humanam rationem excedunt, & ideo opus est, duci nos testimonio diuino, neque liberum
debet

De spiri
tu & lite
ra ca. 31.

1. Cor. 13.

Lib. 11.
de Ciui.
Dei. cap.
5.

debet esse cuiquam ex cerebro interpretari scripturam, sed ad ueritatem fidei dei catholicæ, catholicum sensum, hoc est, uniuersalem atq; communem semper oportet amplecti. Augustinus: Deus enim prius per Prophetas locutus scripturam condidit, eminentissimæ autoritatis, quæ Canonica nominatur, cui fidem habemus de his rebus, quas ignorare non expedit, neque per nos ipsos nosse idonei sumus. Hæc Augustinus. His omnibus insinuat imbecillitas humani intellectus, doctrinæ necessitas, & eminentissima eiusdem autoritas. Ideo enim prophetæ tam diligentissimè scripturæ mandarunt, quæ per reuelationem à spiritu sancto acceperunt, ut quæ erant necessaria ad salutem, homines obliuioni nõ traderent. Tantæ autem autoritatis est hæc diuina scriptura, quam nos in testimonium adducimus, ut & suos errores hæretici ea munire procurent. Augustinus: Si qua nunc erroris secta, contra ueritatem, hoc est, contra Ecclesiã emerferit, nisi nomine cooperta Christiano, ad pugandum profilire non audeat. Et infra, Cuius scripturæ autoritati tantò deuotius

Epist. 56.

deuotius obtemperare oportet, quanto uidemus nullum iam errorem se audere extollere, ad congregandas sibi turbas imperitorum, qui non Christiani nominis uelamenta conquirat. Hucusque Augustinus. Hoc etiam in his descendendis temporibus, omnium experientia testatur. Omnes enim heretici impia sua dogmata testimonio scripture, licet malè intellectæ, confirmant. Equidem norunt eam testem esse autoritatis eminentissimæ, & ideo ad suæ factionis errores eam trahere moliuntur. Cumq; arcem Ecclesiæ potentissimam esse cognoscât, magnis conatibus eam occupare nituntur. Sed cum nullam scriptura diuina repugnantiam præferat, & semper sibi similis, & in omnibus constans permaneat: cumque Ecclesia catholica mirabilem hanc consonantiam stabilis & firma conseruet: hæretici uerò in uarias & portentosas sectas diuisi, nec secum, nec cum Ecclesia concordent, euidentissima ratio concludit, nullo eos modo intelligere scripturam diuinam. Quod cum sit ita, nec est eis habenda fides.

Ex

De Ciui.
Dei libr.
3. cap. 3.

Ex schismatibus enim eorum potest u-
nusquisq; colligere, non eos Deum do-
cuisse, sed hominem, uel ut proprius lo-
quamur, spiritum mendacij atq; uerti-
ginis. Apertè ergo demonstrant qua-
lem magistrum habuerint. Augustinus:
Sic autem diuersas inter se Socratici de
isto fine sententias habuerunt, ut quod
uix credibile est unius magistri potuisse
se facere sectatores: sic etiam & nos di-
camus, tam diuersas inter se Lutherani
de religione sententias habuerunt, ut
uix credibile sit, unius magistri potuisse
se facere sectatores. Planè non talia mō-
stra in schola Christi fuerunt, non Chri-
stus docuit has sectas, non eius discipu-
li, aut eorum successores Episcopi, has
hæreses suscitarunt. Omnes in rebus fidei
dei unanimes extiterunt, omnes eun-
dem spiritū in uinculo pacis seruarunt,
& ideo solis illis patrocinatur scriptu-
ra diuina. Nunquid schismata mouit
Petrus, aut Simon hæreticus non de-
dit illi pœnas? nunquid Ioannes Apo-
stolus unitatem non tenuit, aut Cherin-
tum lauantes se non exhorruit? Et
quid opus est percensere eos omnes,
qui hæcenus intra ouile Christi uixe-
runt?

runt? nunquid fuerunt hæretici, intra
gremium Ecclesiæ catholicæ? minimè,
sed si qui sub ouina pelle latuerunt ad
tempus, tandem eos euomuit Ecclesia.
Vnde Ioannes ait: ex nobis exierūt, sed
non erant ex nobis: si enim essent ex no-
bis, permansissent utiq; nobiscū. Quia
enim superbam ceruicem Ecclesiæ iu-
go noluerūt submittere, floccipenden-
tes bonum humilitatis, nec seruant uin-
culum unitatis, nec ad mercedem perue-
nient æternæ felicitatis. At beati pau-
peres spiritu, quoniam ipsorum est re-
gnum cœlorum.

*Exemplo Diui Pauli, in controuersijs fidei
concionatores debent humiliter
Ecclesiam consulere.*

VAs illud electionis multis nomini-
bus obseruandum, talem cum A-
postolis concordiam unitatemq; tenu-
it, qualem concionatoris munus exige-
bat & postulabat. Sic enim perfectè se
gessit, ut perfectissimū esset exēplar, iu-
re deinceps prædicatoribus imitandū:
inter eius autem alias & heroicæ uir-
tutes, profundissima resplenduit humi-
litas. Nec in cōmendando Paulo opus
B

est hic immorari, cum eius doctrina atq;
actus, qualis quantusq; fuerit, satis su-
perq; commonstrent, interim tamen &
nos, quatenus propositae materiae con-
uenerit, iam iam uel aliqua ex parte os-
tendemus. Christiana ergo uera & ger-
mana concionatoris humilitas est, ca-
put non extollere contra superiorem,
sed eum honorare & recognoscere, ei
obedire atque deferre. Sic Paulus ut i-
pse inquit, Hierosolymam ascendit cau-
sa uisendi Petrum, ut eum tanquam A-
postolorum principem honore debito
afficeret. Chrysostronus, & Theophila-
ctus: Hoc insignis humilitatis animi si-
gnum, si qui tanta transfegerat, ad Pe-
trum abiit, non utilitatis gratia, sed so-
lo uisendi studio, honorans eum, ceu
maiores se, propterea neq; dixit, *ἵδωμαι*,
hoc est, ut cernerem Petrum, sed *ἰσοψύ-
σαι*, hoc est, ut uiderem, & cum obserua-
tione intuerer. Hec Chrysostronus. Il-
lud uerò attentius perscrutari libet,
quod sic in actibus Apostolicis legitur.
Quidam descendentes de Iudaea doce-
bant fratres, quia nisi circumcidamini,
secundum morem Moysi, non potestis
saluari. Facta ergo seditione non mini-
ma,

ad Gal. 1.

Acto. 15.

ma, Paulo & Barnabæ aduersus illos, sta-
tuerunt ut ascenderent Paulus & Bar-
nabas, & quidam alij ex alijs ad Apo-
stolos & Presbyteros in Hierusalem,
super hac quæstione. Ecce pro incre-
dulis, qui obtemperare renuunt Eccle-
siæ, ecce inquam expressum Dei uer-
bum, ecce scripturæ apertissimum te-
stimonium, ecce contra superbos hæ-
reticos humilis Pauli manifestum ex-
emplum: sed cuius Pauli obsecro, illi-
us certè qui raptus fuit, in tertium cœ-
lum, & audiuit arcana, quæ non licet
homini loqui, illius qui Euangelium di-
dit, non ab homine, sed à Deo per re-
uelationem, illius qui fuit electus à deo,
ut esset uas electionis ad portandum
nomen Dei in gentes. Hic ergo sedi-
tione orta, circa legis obseruationem,
non agrè tulit, neque distulit ad Hie-
rusalem ascendere, perrexit, & de qua-
stione orta patres in concilio consu-
luit. Doctor ille gentium nunquid
indigebat doctore? Qui per reuela-
tionem à Deo iam doctus fuerat ha-
bebat opus, ut aliquis eum doceret: &
tamen ascendit Hierusalem, ut omni-
bus esset uera humilitatis forma, ut

eorū qui cōtra Ecclesiā euangelicū sibi
nomen usurpant, effrenem superbiā eli-
deret. Hāc salutarem doctrinā, à tempo-
re Cōstantini Imperatoris, principes ca-
tholici obseruarūt. Tempore enim Cō-
stantini, ad abolendam hāresim Arria-
nam congregatum fuit concilium Ni-
cenum. Tempore magni Theodosij,
Constantinopolitanum, contra Mace-
donium. Tempore Theodosij iunioris,
Ephesinum contra Nestorium. Tempo-
re Marciani, Calcedonense contra Eu-
richetem. Quatuor ista concilia beatus
Gregorius suscipere & uenerari se fa-
tetur, sicut sancti Euangelij quatuor li-
bros. Hoc etiam sunt imitati huc usque
religiosissimi principes: in controuer-
sijs enim fidei semper adierunt concili-
um, quod nunquam fuit congregatum
sine legatis Apostolicæ sedis & Episco-
pis.

*Euangelicam doctrinam, quam Doctor gen-
tium prædicabat, humiliter cum
Ecclesia contulit.*

ad Gal. 2. **O**Rta, ut supra retulimus, seditione,
non solum Hierusalem Paulus a-
scendit, sed & patres consuluit, & cum
eis

eis contulit Euangelium, inquit enim:
Ascendi autem secundū reuelationem,
& contuli cum illis Euangelium quod
prædico. Pensanda sunt hæc uerba, cum
dicit: ascendi secundum reuelationem.
Spiritus enim sanctus, qui ei Euangeli-
um reuelauit, ille met eidem præcepit, ut
Hierusalem ascenderet, & ibidem Euan-
gelium conferret. Cū enim Euangeli-
um Christi ex eius institutione, omni-
bus gentibus debebat prædicari, quo-
niam est doctrina catholica uniuersa-
lis, atq; cōmunis ex cōmuni sensu, non
expriuato iudicio debet interpretari.
Quod cū ita sit, nec debet nec potest
uariari doctrina Euangelica secundum
hominum ingenia diuersa: sed una & ea-
dem, secundum eundem sensum Eccle-
siae debet omnibus prædicari. Vnam e-
nim & eandem doctrinā omnibus præ-
dicabat, qui dixit: Sicut in omnibus Ec-
clesijs sanctorum doceo. Oportet ergo
ut cum Ecclesia catholica conferatur, &
ab eadem approbetur, quod pro omni-
bus institutum est. Planè erat Paulus ue-
re humilis, & ideo Euangelium, quod
prædicabat, humiliter cum patribus cō-
tulit. Certus quidem erat se uerum præ-

Matth.

Marc.

ult. cap.

1. Corin.

14.

ad Gal. 1.

1. Cor. 2.

dicare Euangelium, aliàs enim non ita
constanter dixisset: Licet nos aut An-
gelus de cælo euangelizet uobis præ-
terquam quod euangelizauimus, ana-
thema sit. Ad hæc, Euangelium per re-
uelationem didicerat, deinde sensum
domini habebat. Huc accedit quòd uir
erat spiritualis, spiritualis autem, ipso
testante, omnia diiudicat, ipse uero à ne-
mine iudicatur. Sed nunquid aliquid
allegauit istorum, ut Hierosolymã non
ascenderet? minimè gentium, sed spiri-
tui sancto (qui nisi super humilem cor-
de, qualis erat Paulus, non requiescit)
statim obtemperans, Hierosolymam si-
nemora perrexit. Quid superest ut
dicant hi noui concionatores, qui
tanta pompositate uerborũ sese suamque
inauditam à tempore Apostolorum do-
ctrinam extollunt & iactant: fortassis
(quæ sua est arrogantia & superbia) nõ
uerebuntur asserere, quòd sensum do-
mini abundantius habeant quàm diuus
Paulus. Et quod reuelationes diuinas
cumulatiùs acceperunt. Sed ubi est illa
concordia, illa unitas spiritus, illud
uinculum pacis, quod toties flagitat &
inculcat Apostolus, Ille unum Deum
prædi-

prædicabat, pacis, non diffensionis. *ad Ephes.*
Quid quod & ipsa ueritas, hos nouos *4.*
Euangelicos uelut digito nobis ostendens, dixit: Qui non colligit mecum, dispergit. Sed quid ille, quem ipsa ueritas docuit, nonne Hieros. ascendit, ut cum Christo in unum ouile dispersas oues colligeret, & à truculentis rapacibusq; lupis (qui eas conabatur abigere) patrū autoritate defenderet. Quam longè bene Deus, ab eius proposito distant, qui ortis tot seditionibus, quarū ipsi autores fuerunt, nec Ecclesiā consulunt, neq; Christi uicariū honorant, imò nihil magis detestatur & improbant. Vix est credibile, eos tam detestabili lethargia laborare, ut doctore gentiū se esse doctiores affirmant.

*Ideo patres de sua doctrina Paulus consuluit, ut illa apud gentes obtineret
autoritatem.*

Facile est deprehendere, si propriè re-
perpendamus, doctrinam cum Ec-
clesia conferre, non esse idem quod
populo concionari. Concionantur enim
qui populum hortantur & docent,
sed doctrinam conferunt, qui de ea con-
sulant aliquos, cum quibus eā cōmuni-

cāt. Nec enim ascendit Hierusalem Paulus, ut aut doceret Apostolos, aut doceretur ab illis: sed ut doctrinam quam prædicabat, omnes unanimi consensu approbarent, & apud omnes gentes firmam obtineret autoritatem. Ne ergo posset uideri cuiquam aliud quàm Apostolos cæteros, Paulum prædicare Euangelium, opus fuit, ut à concilio Ecclesiam repræsentante prius reciperetur. Quæ enim obsecro prophetia unquam tam celebrem autoritatem obtrinit, ut scriptura diceretur diuina, nisi ab Ecclesia Israelitici populi prius approbata & recepta: aut cuius Euangelistæ doctrina, sicut diuinum oraculum, meruit obseruari, nisi ab Ecclesia prius admissa: ita ut nō immeritò diceret Augustinus, Euangelio non crederem, nisi autoritas Ecclesiæ catholicæ me commoneret. Hac erga de causa, doctor ille gentium, Euangelium cum Apostolis contulit: ut neminem deinceps lateret, omnium Apostolorū eandem esse doctrinam, neque ipse dum prædicaret, dubietatis scrupulum in animo alicuius relinqueret. Augustinus, cum ipse Apostolus Paulus post ascensionem domini de

*cōtra E-
pif. fund.
cap. 5.*

*li. 23. con-
tra faust.
4. cap.*

ni de celo uocatus, si non inueniret in
carne Apostolos, quibus communican-
do, & cum quibus conferendo Euange-
lium eiusdem societatis appareret, Ec-
clesia illi omnino non crederet: sed cum
cognouissent eum hoc annunciantem,
quod etiam illi annūciabant, & in eorū
communione atque unitate uiuentem,
accedentibus etiam per eum talibus si-
gnis, qualia & illi operabantur, ita eam
domino cōmendante meruit autorita-
tem, ut uerba illius sic audirentur ab Ec-
clesia, tanquam in illo Christus, sicut i-
pse uerissimè dixit, locutus audiat. Ha-
ctenus Augustinus. Videamus ergo u-
trum isti prædicatores, qui indebitum
hunc honorem & fidem uolūt exigere,
si exemplo Diui Pauli astruunt & ipsi
fidem. Videamus si Euangelium quod
prædicant, cum Ecclesia iam contu-
lerunt: quod cum eos constet nihil ho-
rum egisse, ut quid moliuntur doctri-
nam nouam inducere, & apostolicam sibi,
contra diuinum ius, assumere & uendi-
care autoritatem.

*Prædicatoribus Euangelicis, sicut & Paulo,
iniunctū est à Deo præceptum de con-
ferendo cum Ecclesia Euan-
gelio.*

Constat ex supradictis, spiritus sancti iussione Paulum Hierusalem ascendisse, ut ibi Euangelium quod gentibus prædicabat, cum patribus Ecclesiæ conferret. Ascendi, inquit, secundum reuelationem: quasi diceret, non à me hoc feci, sed id habui à spiritu sancto in mandatis: exerceo publicum munus, & ideo oportet doctrinam quam prædico, communi totius Ecclesiæ iudicio recipi & approbari. Si ergo prædicatori gentium iniunctum præceptum hoc fuit, ut cum patribus Euangelium conferret, quis inficiabitur, quin in omnes Euangelicos concionatores transeat illud idem præceptum? ut scilicet nihil noui aut non cum Ecclesia collatum, populo audeant proponere. Superest ne quicquam probandum? expresso dei uerbo quis nisi dementissimus contradicet: sed ne cuiquam hoc insolitum uideatur, aduertat, quòd præcepta quæ ad administrationem pertinent Christianæ reipublicæ, non sub illa generali forma traduntur, qua illa quæ uitam & mores componunt, illud enim præceptum: Prædicate Euangelium omni creature. Quod officio pastorali est annexum,

nexum, solis Apostolis, eorumq; successo-
ribus est iniunctū. Hi enim sicut & il-
li, Euangelium annunciare tenentur, ali-
às Apostolis; decedentibus nullus præ-
dicare teneretur ex diuino præcepto,
quod manifestariam hæresim redolet.
Successoribus ergo Apostolorum, sicut
& ipsis Apostolis, utrumque præceptū
fuit iniunctū, uidelicet & Euangelium
prædicare, & idem cum Ecclesia con-
ferre. Quibus enim est demandatum, ut
prædicent, demandatum est etiam, ut
modum tradendi doctrinā, quem Apo-
stoli à Deo acceperunt, seruent. Quod
quidem si hæctenus factitatum fuisset,
non inualuissent tot hæreses.

*Vnaquæque Ecclesia in fidei controuer-
sij concilium tenetur con-
sulere.*

Cum uerba, quæ exactibus Aposto-
lorum supra retulimus, nostro hu-
ic instituto maximè omnium conducant,
operæ erit precium, diligentius ea-
dem uerba perpendere. Facta ita-
que seditione illa non minima cir-
ca obseruationem circumcisionis, sta-
uerunt, inquit Lucas, ut ascenderent
Paulus

Paulus & Barnabas, & quidam alij ex
Ihs, ad Apostolos & Presbyteros in Hieru-
salem. Hic primò uerbum illud, sta-
tuerunt, diligenti est cōsideratione ob-
seruandum: Ecclesia nanq; Antiochena,
cui circa religionem, studium, cura, so-
lertia atque uigilantia summa erat, or-
ta seditione, ut prędiximus, ne doctri-
nis uarijs unitas abrūperetur Ecclesię,
Paulū & Barnabam, & quosdam alios
hæreticę factionis, ad patres in Hieru-
salem mittere pro schismate cōponen-
do decreuit. Equidem conspirationem
illam, bono religionis reipublicęq; ini-
micam, non aliter posset suppressere, ni-
si saluberrimo illo fuisset usa consilio.
Nec enim Paulus hæreticos, aut hære-
tici Paulum, in causa illa fidei, sententi-
am ferre permetterent: ob quam cau-
sam, cū Antiochię non posset res
diffiniri, prudentissimè est ab omnibus
constitutum, ut illius controuersię cau-
sa ad iudices deferretur, quorum sen-
tentiam, certò sciebant, auctoritatem fir-
missimam habituram. Quod si germa-
nicę Ecclesię, exemplū Antiochenę se-
cutę, insurgentibus tot hæresibus, hoc
idem factitauissent, maledicas Hæresi-
archarum

archarum linguas iam pridem conspe-
cuissent. Cùm igitur statutum hoc Apo-
stolicū sit, summeq; necessarium debet
à cunctis Ecclesijs, inuiolabiliter obser-
uari. Quãdiu enim Ecclesię indulserint
factiosis hominibus, eisq; plus æquo
permiserint, nec ad iudicium Ecclesię
fidei causas detulerint, impossibile erit
hereses malè pullulantes succidere. Huc
accedit, quòd Ecclesia Antiochena non
modò Germanicis, sed & multis alijs Ec-
clesijs, iustitia, scientia, religione atq; di-
gnitate præstabat, in ea enim primò di-
scipuli dicti sunt à Christo, Christiani.
Deinde habebat insignes uiros, ut Lu- *Acto. 11.*
cas ostendit, sic inquit: Erãt autem in
Ecclesia, quæ erat Antiochię, & prophe- *Acto. 13.*
tæ & doctores, in quibus Barnabas &
Simon, qui uocabatur Niger, & Lucius
Cirenensis, & Manahen, qui erat Hero-
dis tetrarchæ collactaneus, & Saulus.
Quàm celebres & quàm eximij fuerint
illi uiri, quibus Lucas Saulum post-
ponit, credo non opus esse admonere.
Barnabas quidem ab Ecclesia Hieroso-
lymitana in Antiochiam missus fuerat,
ut ibidem Euangelium prædicaret, e- *Acto. 14.*
rat enim uir bonus, plenus spiritu san-
cto

¶ **¶** & fide, qui etiam Tharsum profectus Saulum quesuit, & ad Antiochiam perduxit, ut coadiutor eius esset in Evangelij prædicatione. Hinc est quod cum Lucas, Prophetas & doctores commemorasset, Barnabæ primas dedit, nõdum enim Saulus tantum honorem sibi autoritatemq; comparauerat. Iam ergo si Ecclesia Antiochena, prophetis, doctoribus doctissimisque uiris condecorata, non dedignata est ad concilium mittere, ex illis omnibus, qui capita seditionis extiterant, quam excusationem pretendere Ecclesiæ germanicæ poterunt, quæ ad concilium schismaticum autores non mittunt. Nouimus quidem, quales fuerint illi Evangelici uiri, palàm etiam est omnibus, quibus hi polleant uirtutibus. De illis ait Sanctus Lucas: Erant autem in Ecclesia, quæ erat Antiochiæ, & prophete & doctores, usque ibi. Ministrantibus autem illis & ieiunantibus &c. ecce in Antiochena Ecclesia erant prophete Spiritu sancto pleni. Quis autem eorum qui in Germania nouam uiuendi rationem & noua dogmata suscitarunt, Spiritum habuit propheticum

Acto. 13.

tandi, longum esset singula uelle per-
currere, tamen sufficiat, ut illos Apo-
stolicos uiros innouatoribus his iure
anteponamus, quod illi sacri docto-
res, deuotione summi, meditatione as-
sidui, moribus & uita conspicui, iei-
unabant, orabant, & prædicabant. Hi
uero contra Apostolorum exemplum,
contra omnem doctrinam atque ra-
tionem, tantum abest ut ieiunijs uas-
cent, ut potius ipsum ieiunium da-
mnent & execrentur. Cum itaque
Ecclesia Antiochena tot tamque præ-
claris uiris celebris & insignita, mini-
mè sibi suffecerit, Apostolosque cum
alijs, orta seditione, miserit ad concili-
um, quæ Ecclesia si seruare quoquomo-
do renuerit Apostolicum hoc sufficien-
tissimum & necessarium statutum, pos-
terit sibi esse sufficiens.

*Ei qui Euangelium prædicat, cum patri-
bus Ecclesiæ non collatum, mini-
mè est credendum.*

EX uerbis beati Lucae Euang. quæ
superius adduximus, constitit, An-
tiochenam

tiochenam Ecclesiam concilium con-
suluisse, ut facilius, imò securius posset
lites atque discordias componere. Ex
quo factò satis superq; monstratur, Ec-
clesiam illam nullam prorsus hæreti-
cis aut Paulo fidem habuisse, ante deter-
minationem concilij; nec ipsi econtra-
rio Ecclesiæ illi fidem facere potuisse.
Quod cum ita sit, & apertissimè testet
hoc scriptura diuina, quæ dementia, aut
potius quæ amentia, tot hominum men-
tes inuasit, ut tam improvidè, tam incau-
tè, & tam immaturo consilio nulla præ-
uia consideratione, nouo & inaudito
& nunquam collato Euangelio, crede-
ret? Huiusmodi ergo excordibus homi-
nibus, congruentissimè propriissimeq;
conuenit illud, quod Galatis (leuitatis
eos arguens) gemens obiecerat Paulus:
O insensati Galatæ, quis uos fascinauit
non obedire ueritati. Nullus in ueritate
de tam præcipiti assensu, & de tanta cor-
dis leuitate coram Deo se poterit excu-
sare. Licet enim, quamuis temerè, qui-
dam Lutherum aut Calvinū extollant,
nunquam tamen eos reddere poterunt
commendabiliores doctore gentium,
cui (quamuis à Deo esset electus,) ante
definitionem

definitionem Concilij Antiochenſes
prudentiſſimè credere noluerūt. Pote
rat quidem Paulus, quem Deus ipſe do
cuerat fidei dogmata definiere: quia ta
men ſciebat ex reuelatiōe, id eſſe à Deo
ſtatutum, omniq; Eccleſiæ neceſſarium,
Euangelium quod prædicabat contu
lit, & definitam à concilio ſententiam,
eſt honore maximo proſecutus, ut iam
iam patebit. Sit igitur homo doctus,
ſit etiam doctiſſimus, ſit ſanctus, ſit li
cet Angelus de cœlo, ſi præter id quod
ab Apoſtolis Euangelizatum eſt, præ
dicauerit, nouam doctriam docue
rit, eamq; inconſulta Eccleſia uendita
uerit, ſi in teſtimonium ſuæ doctri
næ expreſſum Dei uerbum (quod qui
dem licet uideatur non erit expreſſum)
adduxerit, ſi deniq; in eius confirmatio
nem miracula ediderit manifeſta, omni
no eum ut peſtem & uenenum mortife
rum fugiamus, cùm talem doctorem,
imò potius impoſtorē, clara uoce uas
electionis, anathema iam promulgaue
rit, &c.

*Paulus autoritate patrum doctrinam
quam prædicabat muniuit, &c.*

C

Cum Galatis ab hæreticis penè seductis, libertatem euangelicam, legatumq; cessationem, Paulus constantissimè prædicaret, ut illis eius doctrinam fidem certissimam faceret, patrum allegauit concilium, eorundemq; ut par erat, cõmendauit autoritatem. Ascendi, inquit, secundum reuelationem & contuli cum illis Euangelium, quod prædico in gentibus. Seorsum autem his qui uidebantur aliquid esse, ne forè in uanum currerem aut cucurrissem: sed neq; Titus qui mecum erat, cum esset gentilis, compulsus est circumcidi. &c. Quasi diceret: Verissima est doctrina quam prædico, nemo eam potest deinceps in dubium uertere, iam est cum patribus concilij collata, omnes huic meæ doctrinæ, ut uerbo Dei subscriperunt: cum patribus, inquam, eam contuli, eamq; ipsimet approbarunt, non cum hominibus quibuscunque, sed cum principe Apostolorum, qui primum obtinet in Ecclesia, & cum illis omnibus qui uidebantur aliquid esse, non est cur cunctemini, tantæ autoritatis doctrinam, ut diuinitus reuelatam susci-

inscipere. Deinde obseruandum est
maximè quod uas electionis, ultra ca-
stissimos decantatissimosq; mores, ul-
tra miracula, reuelationem & prophe-
tiam, ut euangelicam quam prædica-
bat doctrinam, autoritate firmissima
roboraret, in eius confirmationem, cō-
ciliij sententiam adduxit, dicens: iam
cum patribus contuli, hæc etiam est eo-
rum omnium doctrina, &c.

*In controuersijs fidei ad illam Ecclesiam
est recurrendum, à qua cœpit
propagari Euangeli-
um, &c.*

MUlta iam elicuimus ex uerbis il-
lis Lucae sæpius inculcatis, sed &
hoc in eisdem uerbis superest adnotan-
dum, quòd Ecclesia Antiochena ad A-
postolos & presbyteros qui erant Hie-
rosolymis congregati, quasi ad prima-
tes & totius Ecclesiæ præsidēs, ut eos
de catholica doctrina consuleret, Pau-
lum & Barnabā & quosdā ex alijs misit.
Nec enim uacat, quod ad Apostolos &
presbyteros dixit, nō aut ad cerdones,

aut ueteramentarios, non ad milites,
non ad duces, non denique ad nobiles
proceresq; ipsius Reipublicæ, ad eos
ergo misit, quibus ex officio incumbere
erat fidei controuersias dirimere. Hinc
etiam est, quod & Diuus Paulus hono-
rem gloriamq; non minimam reputat,
se suum Euangeliũ contulisse cum his,
qui uidebantur aliquid esse. Sicut enim
qui neglecto principe, magistratibusq;
contemptis, circa administrationem
Reipublicæ, populare uulgus consules-
ret, sediciosus Iure haberetur, cum cir-
ca munus publicum, qualis est admini-
stratio Reipublicæ, nihil priuati homi-
nes, sed aut principes, aut magistratus
possint censere: ita qui posthabitis Ec-
clesiæ prælatis, quicquam circa religio-
nem censuerit, merito debet ab omni-
bus schismaticus iudicari. Nullus enim
hucusq; symbolum aut confessionem
catholicam, à plebe ordinatam, & non
ab Episcopis uidit. Cautissimè ergo,
imò sanctissimè, Ecclesia Antiochena,
Apostolos & presbyteros, non autem
uulgus consuluit. Nec hoc est silentio
prætermittendum, quod Antiochena
Ecclesia

Ecclesia ad Hierosolymitanam misit,
quoniam ab ipsa, ut docet scriptura di-
uina, acceperat Euangelium. Ait enim
Lucas: Quod illi qui dispersi fuerant,
à tribulatione, quæ facta fuerat sub Ste- *Acto. 11.*
phano, perambulauerunt usq; Phœnicē
& Cyprum & Antiochiam, nemini lo-
quentes uerbum Dei, nisi solis Iudæis,
Erant aut quidam ex eis uiri Cypri & Ci-
reni, qui cum introissent Antiochiam,
loquebantur & ad Græcos, annūcian-
tes Dominum Iesum, & erat manus do-
mini cum eis, multusque numerus cre-
dentium conuersus ad Dominum. Per-
uenit autem sermo ad aures Ecclesiæ
quæ erat Hierosolymis, super istis & mi-
serunt Barnabam usq; ad Antiochiam:
à patribus itaq; à quibus acceperat Eu-
angelium, uoluit Antiochia doceri, qua-
tenus ipsummet intelligere & obserua-
re deberet. Hac enim de causa potissi-
mè, non id recusantibus Paulo & Bar-
naba, imò ipsis efficientibus, decreuit
patres consulere. Apertissimè igitur, ex
huius facti ratione, hanc cunctis neces-
sariam Ecclesijs, Apostolicam instru-
ctionem colligimus. Quòd ad illam

2. Cor. 4.

semper Ecclesiam est recurrendum in
fidei controuersijs, à qua propagatum
est Euangelium. Ex quo deinde mani-
festè conficitur, ut quoniam ab Eccle-
sia Romana omnis Ecclesia latina Eu-
angelicam doctrinam accepit, ad ip-
sam teneat recurrere. Hinc est quod
& Diuus Paulus Corinthios increpans
quasi contemptores huius decreti A-
postolici, sic inquit: An à uobis uerbū
Dei processit, aut in uos solos perue-
nit? Quibus uerbis potuit doctor gen-
tiū Corinthios efficacius arguere, aut
quo Erotemate potuit euidentius
schismaticorum illorum insolentiam
& superbiam reprimere? Hoc etiam
Ecclesia catholica ipsis Germanis iu-
stissimè potest obijcere: Num à uo-
bis Dei Euangelium processit, qui uos
metipfos, ut uerè Euangelicos comen-
datis? Num ad uos solos uerbum Dei
peruenit, qui eius germanum sensum
solos uos habere iactatis? uerè ab Eccle-
sia Romana, principe omnium Ecclesia-
rum, uelitis nolitis Euangelium uos ac-
cepisse, fateri debetis. Sequamur ergo
tantorum Apostolorū exemplum, Ecc-
clesiæ

clesiæ, sicut & Apostoli dignitatem hæc
deferamus, & quibus est unus Deus,
sit etiam una doctrina. Quòd si Eccle-
siæ Apostolicæ, ut Augustinus nos do-
cet, iure sunt alijs præferendæ, ut quid
nos dubitamus, primas inter alias Ec-
clesias Ecclesiæ Romanæ tribuere. In
Canonicis scripturis ait Augustinus: Ec-
clesiarum catholicarum, quamplurimum
autoritatem sequamur, inter quas sanè
illæ sunt, quæ Apostolicas sedes habere
& Epistolas accipere meruerunt. Tan-
tum Augustinus. His prærogatiuis in-
ter omnes alias Ecclesias, fulget Eccle-
sia Romana, & in ea Apostolorum
princeps sedem Apostolicam tenuit,
ad eam etiam, primam suarum Epistola-
rum Apostolus Paulus direxit, Eam
insuper omnes Ecclesiæ, à tempore
Apostolorum hucusque, ut præcipu-
am caputque omnium sunt secu-
tæ. Vnde sequentes Ecclesiam Ro-
manam, omnium pariter Ecclesiarum
sequuntur autoritatem: Nam & ipsa
ex traditione Apostolorum, Con-
cilia ortis hæresibus hæctenus congregauit,
quamobrem omnes schismatici,

2. de
Doctr.
Christia-
na capi-
te 8.

ei tanquam infestissimi inimici, atrocissimū bellum apertum & intestinum, nunquam destiterunt inferre. Merito igitur Ecclesiæ Romanæ omnes aliæ cedere debent, &c.

Gloriæ mundanæ appetitus, fidei confessioni aduersatur.

CHRIſTUS Redemptor noster
ideo nobis omnibus toties commendauit humilitatem, & toties quasi sedens in cathedra, nos omnes eam docuit, quoniam fulcimentum est omnium aliarum uirtutum, & uia certissima, ad indagandam, comparandamq; ueritatem. Discite, inquit, à me, quia mitis sum & humilis corde. Et iterum: Vos uocatis me, magister & domine, & bene dicitis, sum etenim, exemplum meum dedi uobis, &c. Deniq; sapiens dicit: Vbi superbia, ibi & contumacia, ubi uerò humilitas, ibi & sapientia erit. Quod si auctores Hæresum à Christo humilitatis doctore, doctrinam hanc didicissent, non dubium, quin se continerent, nec auderent, in tot blasphemias prorumpere.

Matt. 11.

Ioan. 13.

Prouerb.

24.

pere. Augustinus ad Dioscorum inquit
Christo tē mi Dioscore, ut tota pietate
sub das uelim, nec aliā tibi ad cape essen- *Epist. 58.*
dam & obtinendā ueritatem uiam mu-
nias, quā quæ munita est ab illo, qui
gressuum nostrorum tanquam Deus ui-
det infirmitatem, Ea est autem prima
humilitas, secunda humilitas, tertia hu-
militas, & quoties interrogares, hoc di-
cerem. Hæc Augustinus. Cū itaq; hu-
militati, qua intellectum, in fidei obse-
quium captiuamus appetitus gloriæ
mundanæ repugnans sit atq; contrari-
us, erit planè hic appetitus fidei confes-
sioni contrarius. Hinc Euangelista Io-
annes ait: quomodo potestis credere *Capite 5.*
qui gloriam ab inuicem accipitis, & glo- *12. capit.*
riam quæ à solo Deo est, non quæritis.
Et item: Ex principibus multi credide-
runt in eum, sed propter pharisæos nō
confitebantur, ut de synagoga non eij-
cerentur, dilexerunt enim gloriam ho-
minum magis quā Dei. Quòd si spiri-
tus paupertas adesset, & amorem ina-
nis gloriæ, & pariter mundanum timo-
rem proculdubio, contempsissent. Hic
infans & pessimus appetitus mentem

inuadit, hominem seducit, rationem e-
uertit, à confessione fidei retrahit, &
tandem excæcat hominem. Faxit mi-
sericors Deus, ne principes (quorum
fidem bona pars subditorum ample-
ctitur) sese inuicem honorantes, aut in-
uicem metuentes, uel fidem, uel erro-
rem assimulent. Sit igitur hic eorum
uerus principatus, hoc sit eorum am-
plissimum regnū, semetipsos uincere,
errori non cedere, & nullis cupidini-
bus flecti. Tunc enim uerè regnabunt,
quando insatiabilem subegerint appe-
ritum, quod doctissimè insinuauit Poë-
ta: Latius regnes auidum domando
spiritum, quàm si Libyā Gadibus iun-
gas, & uterq; Pœnus seruiat uni. Qui-
cunq; igitur à recto tramite ueritatis ex-
orbitauit, non iam resipiscentiam diffe-
rat, nec eum pigeat erratum corrigere,
idq; quam primū. Cùm enim nullus
sit qui errare uelit aut decipi, sapientis
erit errore cognito mutare consilium:
sed inflati atque superbi uelle in errore
persistere. Qui perseuerare uult in erro-
re quem semel admisit, captiuare utiq;
ueritatem studet, nec dici potest con-
stantia.

stantia, sed temeritas errorem uelle defendere. Captiuare igitur intellectum in obsequium Christi, non est turpiter uinci, sed laudabiliter & gloriosissimè triūphare. Sācti nanq; nolentes sapientes esse apud semetipsos, uicerunt propriū sensum, seq; Christo & Ecclesiæ catholicæ humiliter subdiderūt, ideo quasi athletæ inuictissimi & morte occubuerūt pro Christo, & constantissima fide semper extiterunt uictores. Hæc enim est uera uictoria quæ uincit mundum, fides nostra, qua etiam patres ueteris testamenti uicerunt regna, operati sunt iustitiam, & ideo adepti sunt re-promissiones, &c.

*Opera iustitiæ ad uitam fidei sunt
necessaria.*

A Deo fidei confessio operaq; iustitiæ ad salutem sunt necessaria, ut qui hæc aut illam excluderit, confessio qui salutem non ualeat, quoniam & corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem: & beati pauperes spiritu, quoniam, &c.

Error

Error quidem illorū, qui opera negant
iustitiæ ex locis scripturæ, quam pluri-
mis apertissimè posset conuinci. Vt ex
illo Iacobi 2. ca. Quid proderit, fratres,
si fidem quis dicat se habere, opera au-
tem non habeat? Et infrà: fides si non
habet opera, mortua est. Et ad Rom. 2.
Non auditores legis iusti sunt apud De-
um, sed factores legis iustificabuntur.
Nobis autem locus hic potest abundè
sufficere. Cùm enim palā sit omnibus,
Christum has beatitudines ad opera re-
tulisse iustitiæ, dicens: Beati pauperes
spiritu. Beati pacifici, &c. Quis nisi ma-
litiæ excæcatum habuerit intellectum,
iustitiæ opera paruipendet. Aliud ergo
est, pauperē esse spiritu, & aliud fidem
habere, aut credere. Cùm igitur Chri-
stus dixerit: Beati pauperes spiritu, quo-
niam ipse forū est, &c. Ultra fidem ipsam
opera iustitiæ poposcit. Vnde quod ex
Haba. 2.
hæretici solent adducere, ut eis libertate
carnali indulgere genio liceat, nolūt
omnino intelligere, iustus, inquit, ex
fide uiuit, quasi propheta dixerit, uiuit
ex sola fide, aut quasi nō dixerit, iustus,
&

& non fornicator aut latro. Iustus qui
ex fide uiuit, quoniam iustus est qui be- *Super Epistolam*
ne operatur & iuste. Hieronymus: Neq; *ad Galat-*
quia fidem præferimus, legis opera de- *cap. 3.*
struimus. Et infrà: Non igitur ex fide
Christi licentia nascitur delinquendi,
sed ex dilectione fidei, uoluntas boni
operis augetur. Et infrà: Exemplū quo
probatum iustum ex fide uiuere, & non
ex operibus, de Habacuc tulit. Conside-
randum itaq; quia non dixerit homo
aut uir ex fide uiuit, ne occasionem tri-
bueret ad uirtutum opera contemnen-
da, sed iustus ex fide uiuit, ut quicumq;
fidelis esset, & per fidem uicturus, non
aliter possit ad fidem uenire, uel in ea
uiuere, nisi prius iustus fuisset, & purita-
te uitæ, quasi quibusdam ad fidem gra-
dibus ascendisset. Et infrà: Faciamus, &
nos aliquid simile huic quod dicitur, iu-
stus ex fide uiuit, dicamus: Castus ex
fide uiuit, sapiens ex fide uiuit. Hacten-
us Hieronymus, &c. Confessio igitur
fidei & opera ipsa iustitiæ, ad salutem
sunt necessaria. Nec enim Diuus Paulus
Prophetæ testimonium adduxit, ut à
uita fidei necessitatem operum tolle-
ret,

ret, sed ut doceret, quod opera ad uiam
tam iustitiæ minimè per se sola sufficiunt,
& quod ut opera Deo sint grata,
debeant ex fide procedere. Fides uerò
nisi eam opera comitentur, insufficiens
est ad salutem. Viuit ergo iustus
ex fide, quoniam & iustè operatur &
credit, &c.

*Beatitudo bonorum operum est
merces.*

Postquam superiori assertione ex
uerbis Christi, operum necessitatem
ostendimus, reliquum est, ut pro
huius sermonis coronide, expresso dei
uerbo monstremus beatitudinem esse
operum bonorum mercedem. Et qui-
dem ueritatem istam apertissimè ipsa
nos ueritas docet, ait enim: gaudere
& exultate, quoniam merces uestra
copiosa est in cœlis. Ecce ubi tam cla-
rè Christus ipsamet ueritas loquitur,
non opus erat aliunde querere testi-
monium, nec enim equiuocis translatis
aut obscuris uerbis est usus, sed pro-
prijs & ipsissimam rem exprimen-
tibus,

ibus, ut nullus de ueritate ista quoque modo posset ambigere, uestra inquit merces. Vbi merces est, omnino reperitur & meritum. Cum igitur Christus dicat, in cœlis esse nostram mercedem, fas non est dubitare meritum in nobis præcedere. Hæc merces nostra est beatitudo. Hinc est quod Regius propheta concinit. In iustitia, inquit, apparebo conspectui tuo. Et item Paulus: regnū Dei non est esca & potus, sed iustitia, &c. Iustitia, id est, bona opera, quibus (si illa ex fide & charitate procedant) uitā æternam meremur. Chryl. & Theoph. in regnum Dei introducit iustitia, hoc est, uirtus uniuersa, inculpata uita. Et infra: Iustitia subministrat regnum æternum. Augustinus: Deus per quem improbamus eorum errorem, qui animarū merita nulla esse apud te putant. Ambrosius etiam, quoniam studia ipsa uirtutum sine remuneratione torpescunt, & exemplum nobis attulit, & mercedem spondit è cœlo, filios Dei futuros pollicens, qui fuerint imitatores eius. Qui enim festinat ad præmium, fastidire non debet exemplum, quia

Psal. 16.

Ad Rom.

cap. 14.

Super

Luc. lib.

5. ca. 26.

quia quantò præcellentius præmium,
tantò impensius officium: sed ut quid,
Deum immortalem, tot iam congeri-
mus testimonia, ubi tam luculenter &
toties hanc ueritatem inculcat scriptu-
ra diuina. Vbi unus est totius Ecclesiæ
catholicæ sensus, una omnium sacrorū
doctorum sententia. Firmissima igitur
fide tenendum est, Deum (qui in stadio
Ecclesiæ certantibus præmium æter-
num constituit) statuisse ut bona opera
meritum essent ad illud. Vt quid enim
redemptor noster, beatitudinem dixit
esse mercedem, si nullū ad illam est me-
ritum? eodem nanq; modo merces re-
fertur ad meritum, sicut pater refertur
ad filium, non igitur sine merito potest
intelligi merces: sed opera ex constitu-
tione diuina, mercedis æternæ sunt me-
ritum. Sicut enim pecunia certam æstima-
tionem suapte natura nō habet, sed
tantū à lege, ita bona opera, non ex
natura hominis, sed ex constitutione di-
uina, meritoria sunt procul dubio æter-
næ beatitudinis. Si uis, inquit Christus,
ad uitā ingredi, serua mandata. Et facer
Psalmus: Reddet unicuiq; iuxta ope-
ra

Matth.

cap. 19.

Ps. 61. *Et*

ad Rom.

capite 2.

Sap. 10.

ra sua. Ad idē sapiens, Reddet iustis mercedem laborum suorum. Ex hac igitur diuina lege opera, quę nullius erant ualoris, acceperunt æstimationem. Quid etiam aliud redemptor noster insinuauit in hoc Euangelio, nisi beatitudinem bonorum operū esse mercedem? Beati inquit pauperes spiritu, quoniā ipsorū est regnum ccelorum: nec enim paupertas spiritus est ipsa beatitudo: sed ut cibus dicitur sanus, non quia sanitatem habeat, sed quia sanitatem efficiat: ita paupertas spiritus non est quidem beatitudo, sed meritoria causā ipsius beatitudinis. Huic etiam & illud simile est, quod Christus dixit ad Petrum: Beatus es Simon Barlona. Non enim confiteri Christum esse filium dei, est beatitudo: sed confessio illa meritum est ad ipsam beatitudinem. Et inde est quod locutione diuinę scripturę, iusti omnes qui Dei præcepta custodiunt, uocantur beati, quoniā ad impletionem mandatorum dei, uitam æternam merentur. Beatus uir qui non abiit in cōsilio impiorum. Beati immaculati in uia, qui ambulant in lege Domini. Beati omnes qui timeant Dominum. Verissimè igitur me-

Mat. 16.

Psal. 1.

Psal. 118.

Psal. 128.

D

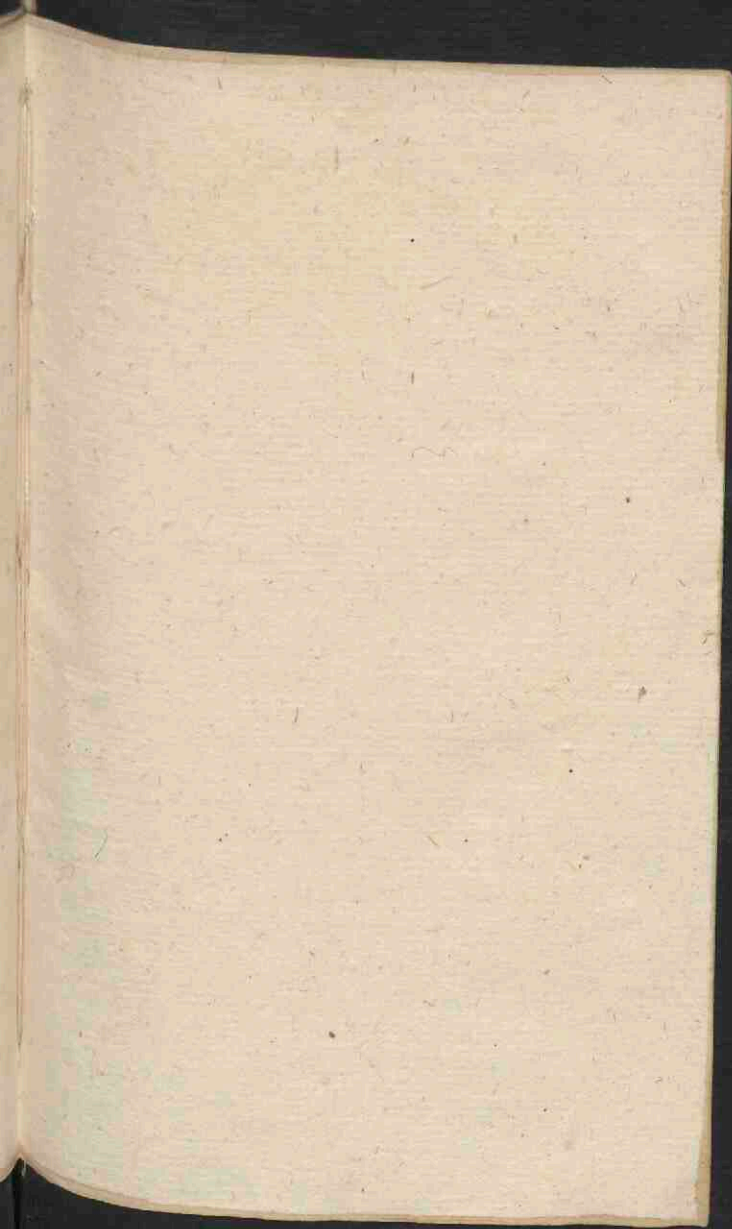
ritis bonorum operum promeremur
æternā mercedem. Nec ideo tamen gra-
tiam diuinam excludimus, aut uel tan-
tillum ei aduersamur. Cū enim meri-
ta nostra à diuina gratia proficiantur,
inde potius ipsam gratiam extollimus
& maximè commendamus. Verissi-
mum quidem, quoniam nulli quicquā
debebat misericors Deus: Quis enim
prior dedit illi, & retribuetur ei: Sed ma-
gnificentissima gratia eis, qui iustitiæ
uacassent operibus, beatitudinem eter-
nam promisit. Postquam uerò gratis
se debitorem constituit, quia iustus est
& fidelis, seruat ex iustitia promissum,
Quapropter & doctor gentium ideo
beatitudinem uocat coronam iustitiæ,
quia iustis operibus debetur, ex pro-
missione diuina. Humilibus igitur, pa-
cificis, & misericordibus, & his qui non
secundum carnis prudentiam Deo ini-
micam uixerūt, promissum est regnum
cælorum: amatoribus uerò sæculi, qui
pauperes spiritu & cæteros iustos de-
risui habuerunt, paratum est æternum
supplicium: illi per humilitatem & fi-
dem uicerunt, ægna operati sunt iusti-
tiam, & ideo adepti sunt repromissio-
nes,

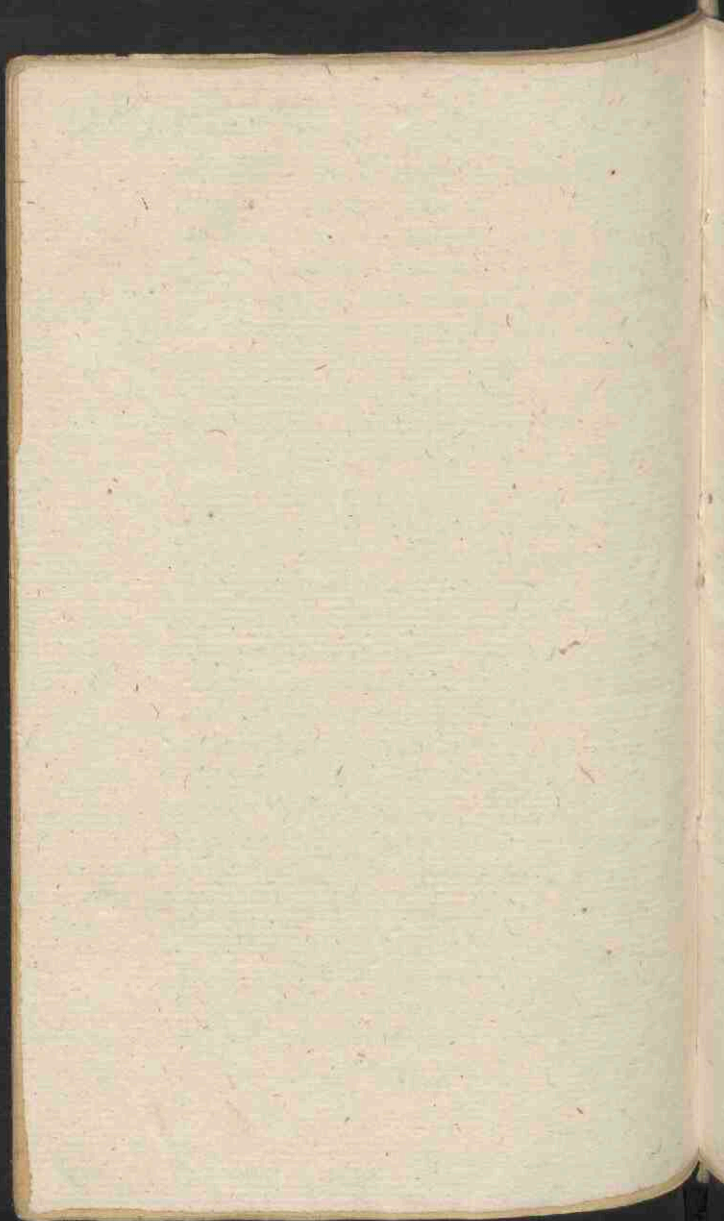
2. Timot.

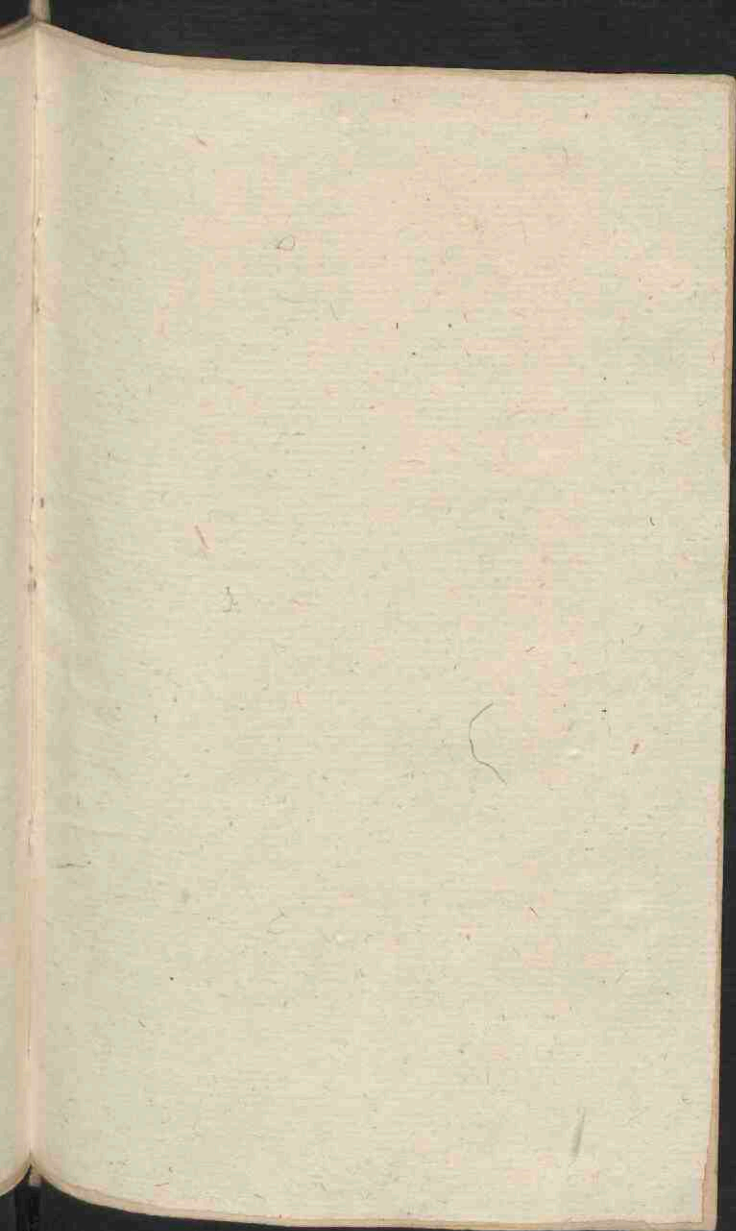
4.

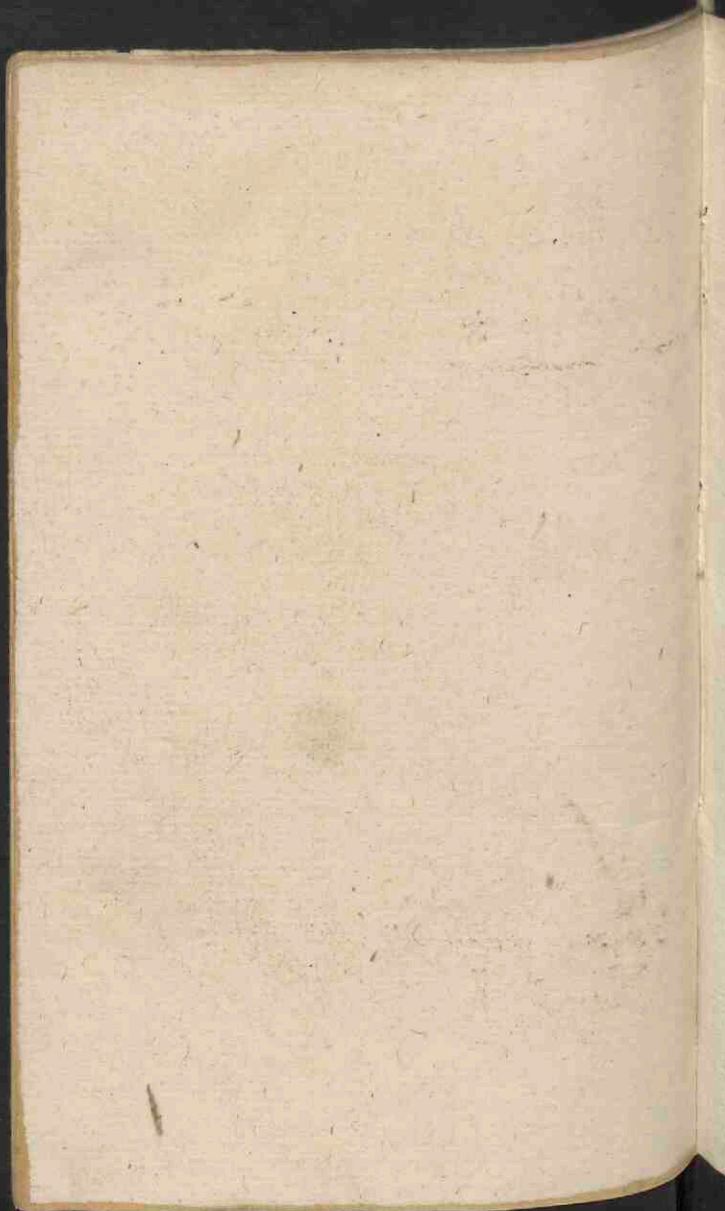
nes: hi quoniam operibus iustitiæ se-
culi diuitias uanitatēq; prætulerunt,
ibunt in ignem æternum: illi lætabun-
tur, cum uiderint uindictam, lauabunt
manus in sanguine peccatorum. Hi *Psal. 57.*
præ angustia spiritus ingemiscent, di- *Sapi. 5.*
centes: Illi sunt quos aliquando habui-
mus in derisum, & in similitudinem im-
properiij: nos insensati uitam illorum
æstimabamus insaniam, & finem illo-
rum sine honore: ecce quomodo com-
putati sunt inter filios Dei, & inter san-
ctos fors illorum est? Errauimus à uia
ueritatis, & lumen iustitiæ non illuxit
nobis. Hæc uox erit hæreticorum in
exterioribus tenebris existentium, qui
quoniam lumini fidei scienter impedi-
mento fuerunt, perenniter intabescunt,
& debitas pœnas exoluent: Qui autem
cum Apostolo bonum certamen certa-
uerint, cursum consummauerint, fidem
seruauerint, repositam in cœlis iustitiæ
coronam habebunt: Quam pro bonis
operibus reddet iustissimus iudex. Qui
cum patre & spiritu sancto re-
gnat nunc & in perpe-
tuum, Amen.

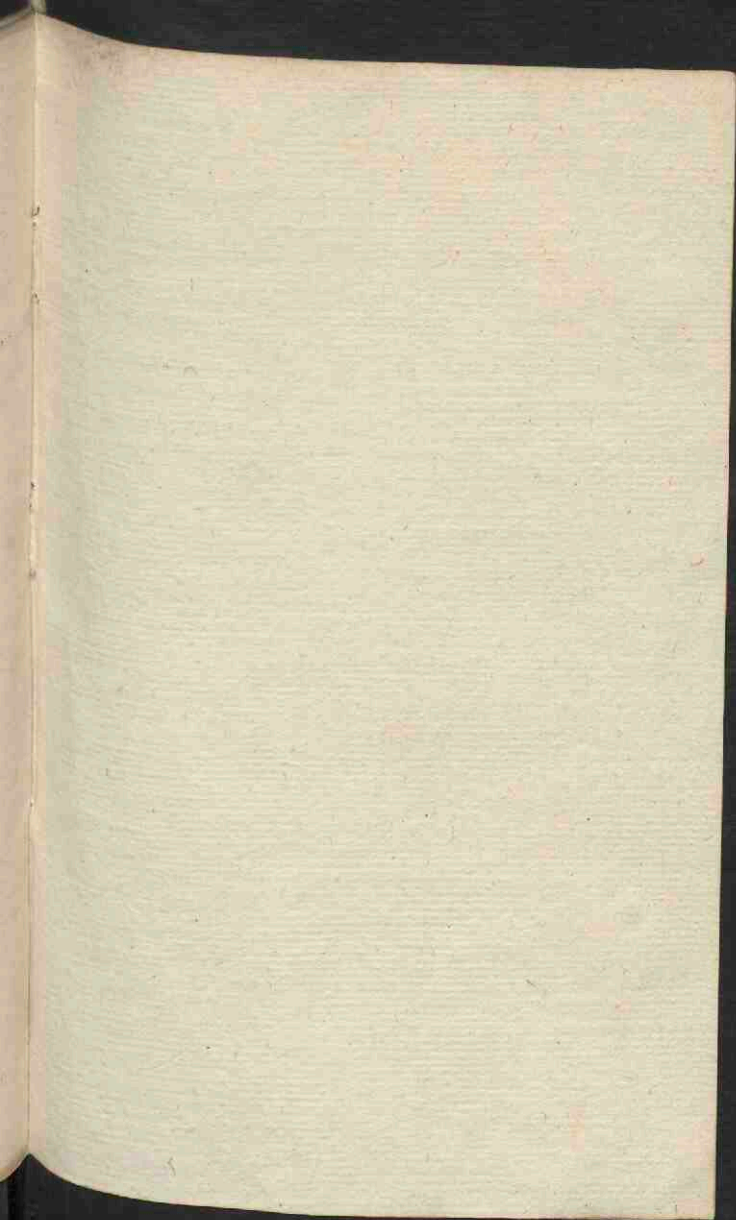
F I N I S.

pnū q̄ si ad h̄c ch̄s mo
te. n̄e ch̄m mo. h̄o. r̄
uete. h̄c. h̄e. s̄. loc. c̄. p̄
h̄o. n̄. s̄. q̄. e. ḡ. o. b̄. t̄. q̄. p̄
t̄. u. e. p̄. c̄. q̄. si. p̄. c̄. h̄. n̄.
m̄. o. n̄. e. q̄. c̄. u. r̄. t̄. a. c̄. t̄. o. u. a.
R̄. e. ḡ. u. l̄. a. u. d̄. a. b̄. i. l̄. e. v̄. o. t̄. a.
i. n. v̄. e. s. t̄. i. ḡ. a. t̄. e. v̄. a. h̄. u. o. r̄. a.
n̄. o. a. d. a. p̄. t̄. a. l. o. c̄. a. u. s. t̄. i.
c̄. u. r̄. t̄. a. t̄. e. s̄. q̄. i. a. u. t̄. a. p̄.
s̄. i. n̄. e. s̄. t̄. a. d. a. p̄. t̄. a. l. o. c̄. a.

Digesta in
non ciuda. in
expediat. in

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

24WY—50

